

BOLU ARAşTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

KAPANIş BİLDİRGESİ

Bolu Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu; yerel tarih, kültür, inanç, bilim, sanat, tarım, sağlık ve dijital dönüşüm gibi birbirinden farklı alanlarda çalışan akademisyenler, araştırmacılar, öğrenciler ve yerel paydaşları aynı çatı altında buluşturmuştur. Dört gün süren yoğun oturumlarda yapılan sunumlar, Bolu’nun köklü tarihsel mirasını çağdaş bilimsel, teknolojik ve toplumsal dinamiklerle bütünleştirmeyi amaçlamıştır. Bu süreç, kentin kimliğini yeniden düşünmeye, yerel bilgiyle küresel bilimi buluşturmaya ve gelecek kuşaklara sürdürülebilir bir kültür ekosistemi bırakmaya yönelik ortak bir irade oluşturmuştur.

Sempozyumun genel ruhu, Bolu’yu yalnızca bir coğrafya değil; kültürel, manevi, bilimsel ve toplumsal üretimin kesiştiği canlı bir “bilgelik mekânı” olarak görme eğiliminde birleşmiştir. Katılımcılar, şehrin tarihî derinliğini, kültürel çeşitliliğini ve doğa zenginliğini çağın gerekleriyle uyumlu biçimde değerlendiren yeni bir vizyonun temellerini atmıştır. Bu bildirge, sempozyum boyunca dile getirilen düşünceleri, ulaşılan sonuçları ve geleceğe yönelik önerileri sistematik biçimde özetlemekte; Bolu’nun bütüncül kalkınması için somut bir yol haritası sunmaktadır.

2 davetli konuşmacının yer aldėı sempozyum kapsamında; 4 çalıştay, 2 panel ve 2 söyleşi gerçekleştirilmiştir. 60 oturumda 283 bildiri sunulmuştur. Toplamda yaklaşık 350 sunum gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2’si yemek atölyesi olmak üzere 14 atölye, 12 sergi, 1 defile, 1 konser, 2 halk oyunları gösterisi ve 1 yöresel ağızla şiir dinletisi yapılmıştır. Ayrıca 8 ilçe el sanatlarını, etnografik objelerini, yöresel giysilerini sergileyen stantlar açmış, yöresel tatlarını katılımcılara ve misafirlerimize ikram etmişlerdir. Sırasıyla çalıştay, panel ve oturumlar

sonucunda elde edilen sonuçlar ve önerileri sizlerin dikkatine sunuyoruz.

Sağlık Çalıştayı

Sempozyum kapsamında gerçekleştirilen Sağlık Çalıştayı, iki oturumda (Yenilikçi Tedavi Yöntemleri ve Sağlık Turizmi) ele alınarak kentin bilimsel, teknolojik ve doğal potansiyelini bütüncül bir sağlık vizyonu çerçevesinde değerlendirilmiştir. Katılımcılar, Bolu'nun yalnızca bir tedavi merkezi değil, aynı zamanda doğa, bilim ve insan temelli bir “yaşam ekosistemi” olarak tanımlanması gerektiği fikrinde birleşmiştir. İlk oturumda rejeneratif tıp, nanoteknoloji, moleküler genetik, diş hekimliğinde dijitalleşme ve tamamlayıcı tıp uygulamaları tartışılmış; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde yürütülen kök hücre, biyomalzeme ve ilaç geliştirme projeleri Türkiye'nin sağlık inovasyon kapasitesine katkı sağlayan öncü çalışmalar olarak değerlendirilmiştir. Nanoteknoloji tabanlı ilaç sistemlerinin cerrahiye alternatif olabileceği, gen terapisi araştırmalarının etik ve teknik boyutlarının aynı anda geliştirilmesi gerektiği, 3D yazıcılar ve lazer tedavilerinin diş hekimliğinde eğitim ve uygulama alanında yenilik yarattığı vurgulanmıştır. Ayrıca Watsu, akupunktur ve ozon terapisi gibi tamamlayıcı yöntemlerin bilimsel denetim altında klinik protokollere entegre edilmesinin önemi vurgulanmıştır.

İkinci oturumda sağlık turizmi, termal kaynaklar, geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT) uygulamaları, konaklama altyapısı ve ulusal tanıtım stratejileri kapsamlı biçimde ele alınmıştır. Bolu'nun termal su kaynaklarının yüksek mineral değerleriyle uluslararası nitelikte olduğu, bu kaynakların rehabilitasyon merkezleriyle desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. GETAT uygulamalarının (akupunktur, ozon, hacamat, mezoterapi vb.) hem yerel halk hem de ziyaretçiler arasında yaygınlaştığı; bu nedenle üniversite bünyesinde uluslararası standartlarda bir “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama ve Eğitim

Merkezi”nin kurulmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bolu’nun “Yeşil Sağlık şehri” vizyonu doğrultusunda sağlık turizminin ekoturizm, gastronomi ve kùltùr rotalarıyla bùtùnleřmesi gerektiği, sağlık turizminin yalnızca ekonomik değil, toplumsal refah ve yaşam kalitesi ağısından da ònemli bir yatırım alanı olduğu ifade edilmiştir.

Çalıştayın genel sonucunda, Bolu’nun sağlık alanındaki gelişiminin üç temel ekseninde ilerlemesi gerektiği ortaya çıkmıştır: bilimsel yenilik, doğa temelli yaklaşım ve kùltùrel-ekonomik bùtùnlùk. Bu doğrultuda “Bolu Yenilikçi Tedavi ve Biyoteknoloji Merkezi”nin kurulması, “Sağlık Turizmi Master Planı” hazırlanması, “GETAT Uygulama Enstitùsù”nùn oluşturulması ve “Yeşil Sağlık şehri” markasıyla uluslararası tanıtım stratejilerinin yùrùtùlmesi ònerilmiřtir. Katılımcıların ortak kanaati, Bolu’nun sağlık, doğa ve bilimi bir araya getiren òzgùn yapısıyla yalnızca bòlgesel değil, ulusal òlçeekte bir model oluşturabileceği yönünde olmuştur. Bu fikir, Bolu’nun sağlık alanında sùrdùrùlebilir, yenilikçi ve insan odaklı bir vizyon geliştirme iradesinin somut bir yansıması olarak değerlendirilmiştir.

Turizm Çalıştayı

Sempozyumun üçùncù gününde gerçekteştirilen “Bolu’nun Turizm Stratejileri: Kùltùrel Kimlik, El Sanatları ve Saha Gerçekleri” başlıklı oturum, kentin turizm politikalarının tarihsel, kùltùrel ve ekonomik boyutlarını bùtùncùl bir yaklaşımla ele almıştır. Bildirilerde turizmin yalnızca ekonomik bir faaliyet değil, kùltùrel sùrekliliđi, toplumsal dayanışmayı ve yerel kalkınmayı şekillendiren çok katmanlı bir sùreç olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, Bolu’nun turizm vizyonunun doğa, kùltùr ve insan arasındaki ilişkiyi merkeze alan bir anlayışla yeniden tanımlanması gerektiği konusunda fikir birliğine varmışlardır.

Oturumda òncelikle Bolu kent merkezinin tarihsel dònùřümü tartışılmış; tarihî yapılar ve kamusal alanların kùltùrel işlevlerle yaşatılmasının sùrdùrùlebilir şehircilik ağısından ònemi vurgulanmıştır. Kent belleğinin yalnızca mimariyle değil, toplumsal hafızayla da ilişkili

olduğu belirtilerek, “Tarihî Bolu Rotası” ve dijital arşiv çalışmaları gibi öneriler gündeme getirilmiştir. El sanatlarını ele alan sunumlarda, yerel zanaatkârlığın ekonomik ve kültürel yönden yeniden değ er kazanması gerektiğ i, kadın emeğ i ve genç istihdamı açısından da stratejik bir alan oluşturduğu dile getirilmiştir. Kent simgeleri bağ lamında ise, Bolu’nun doğ al ve kültürel değ erlerini yansıtan çağ daş logo ve marka tasarımlarının, şehrin turistik kimliğini güçlendireceğ i belirtilmiştir.

Saha çalışmalarına dayalı bildirilerde Bolu’nun gastronomi, arkeoloji ve doğ a turizmi ekseninde çok boyutlu bir potansiyele sahip olduğu; henüz gün yüzüne çıkarılmamış eserlerin turizme kazandırılması, coğ rafi iş aretli ürünlerin çeş itlendirilmesi ve “Bolu Tadım Yolu” projesiyle yerel üreticilerin desteklenmesi gerektiğ i ifade edilmiştir.

Ayrıca “Kartalkaya Otel Yangını Sonrası Kriz Yönetimi” baş lıklı bildiriyle turizm güvenliğ i, afet dayanıklılığ ı ve kriz iletiş imi konularında önemli tespitler yapılmış ; turizm tesislerinde “Afet Yönetimi ve Güvenli Konaklama Sertifikası” sisteminin geliştirilmesi, kriz iletiş imi ekiplerinin oluşturulması ve “Güvenli Bolu” markası altında ortak tanıtım kampanyaları yürütölmesi önerilmiştir. Oturum genelinde, Bolu’nun turizm geleceğ inin kültürel kimliğe dayalı, çevreyle uyumlu, krizlere dayanıklı ve dijital tanıtımla desteklenen bir model üzerine kurulması gerektiğ i vurgulanmıştır. Katılımcılar, Bolu’nun el sanatlarından gastronomiye, kültürel mirastan doğ a turizmine kadar uzanan zengin potansiyelinin, sürdürülebilirlik ve güvenlik ilkeleriyle birleş tiğ inde, kenti ulusal ve uluslararası ölç ekte örnek bir yaşıyan kültür ve turizm şehrine dönüş türeceğ i konusunda görüş birliğ ine varmıştır.

Bolu Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu, 4 gün boyunca 60 oturumda gerçekleştirilen sunum ve tartışmalarla, Bolu’nun tarihî derinliğ ini, kültürel çeş itliliğ ini, ekonomik potansiyelini, bilimsel birikimini ve dijital geleceğ ini çok boyutlu biçimde ele almıştır. Bu çalışma yalnızca bir akademik etkinlik değ il, aynı zamanda kentin

entelektüel mirasını, toplumsal hafızasını ve geleceğe dönük vizyonunu bir araya getiren kolektif bir üretim alanı olmuştur.

Oturlar, Bolu'nun geçmişle bağını koruyarak çağın dönüşüm dinamiklerine uyum sağlayabilmesinin yollarını tartışmış; kültür, bilim, inanç, eğitim, sanat, tarım, sağlık ve dijitalleşme alanlarında bütüncül bir kalkınma modelinin ilkelerini ortaya koymuştur.

Katılımcılar, şehrin köklü tarihsel birikiminin dijital çağın olanaklarıyla birleşmesi hâlinde Bolu'nun “yaşayan kültür, sağlık, turizm, spor ve bilim şehri” kimliğini pekiştireceğini vurgulamıştır. Bu bildirge, tüm raporlarda dile getirilen ortak görüşleri tematik biçimde sentezlemekte; geçmişin bilgisini bugünün teknolojisiyle buluşturarak geleceğe dönük sürdürülebilir bir vizyon sunmaktadır.

Spor Çalıştayı

Bolu'nun Spor Birikimi, Başarıları ve Gelecek Hedefleri çalıştayında Bolu'nun spor geçmişi, bugünü ve geleceğine odaklanan çalıştayda, kentin spor alanındaki tarihsel gelişimi, mevcut durum ve geleceğe yönelik hedefler çok boyutlu bir perspektifle ele alınmıştır. Çalıştayı ilk bölümünde, Bolu'nun spor tarihi bağlamında köklü bir birikime sahip olduğu vurgulanmış; devam eden oturumlarda ise farklı branşlarda faaliyet gösteren antrenörler ve sporcuların deneyimleri üzerinden ilin spordaki mevcut yapısı, başarı düzeyi, antrenman koşulları ve tesisleşme durumu değerlendirilmiştir. Katılımcılar, sporcuların gelişim sürecinde altyapı, ekipman ve tesis olanaklarının önemine dikkat çekmiş, ayrıca Bolu'nun bölgesel spor kimliğinin güçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur.

Çalıştay sonunda yapılan genel değerlendirmede, Bolu'nun spor alanında sahip olduğu potansiyelin kurumsal desteklerle daha da geliştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda, kentin spor altyapısının modernizasyonu, genç sporcuların teşvik edilmesi,

antrenörlerin donanım ve malzeme taleplerinin karşılanması yönünde çalışmaların artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcılar, özellikle Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile üniversitenin ilgili fakülteleri arasında kurulacak iş birliğinin, Bolu'nun spor hedeflerinin gerçekleştirilmesinde stratejik bir rol oynayacağı konusunda görüş birliğine varmışlardır.

Film Festivali Söyleşisi

Bolu'da Uluslararası Kısa Film Yarışması Yapmak başlıklı söyleşide, jüri üyeleri yarışmanın genel bir değerlendirmesini yapmış; ayrıca ilerleyen dönemlerde etkinliğin kapsamının genişletilerek kısa film festivaline dönüştürülmesinin olası etkileri tartışılmıştır. Bu bağlamda, söz konusu dönüşümün hem üniversiteye hem de Bolu kentine kültürel ve sanatsal anlamda önemli katkılar sağlayacağı vurgulanmıştır.

Oturuma, yarışmada dereceye giren yönetmenlerin katılımı ve görüşlerini paylaşmaları ayrı bir değer katmıştır. Yönetmenler, aldıkları ödüllerin kendilerine yeni sorumluluklar yüklediğini ve bu motivasyonun daha nitelikli sinema eserleri üretme yönünde teşvik edici olduğunu ifade etmişlerdir.

Panel sonunda katılımcılar, üniversitenin öncülüğünde düzenlenecek olası bir film festivalinin, tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleriyle öne çıkan Bolu'nun marka değerini artıracığı ve kente önemli bir tanıtım potansiyeli kazandıracağı yönünde görüş birliğine varmışlardır. Bolu'nun sahip olduğu manevi, tarihî ve doğal unsurların nitelikli senaryolarla sinemaya aktarılması; tematik, özgün ve sanatsal değeri yüksek kısa film üretimlerinin desteklenmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, bu girişim, yalnızca uluslararası öğrencilerle kültürel etkileşimi güçlendiren bir etkinlik olmanın ötesine geçerek, Bolu'nun sanatsal ve kültürel kimliğine katkı sunabilecek sürdürülebilir bir film festivali geleneğinin temellerini atma potansiyeline sahiptir.

Tarih, Bellek ve Modernleşme

“Osmanlı Modernleşmesi Sürecinde Bolu Sancağı” oturumlarında sunulan bildiriler, şehrin idari ve toplumsal dönüşümünü 19. yüzyıldan Cumhuriyet’in ilk dönemlerine kadar ayrıntılı biçimde ele almıştır. Bolu, yalnızca merkezî reformların durağan bir alıcısı değil, bu reformların Anadolu’daki en etkin uygulayıcılarından biri olarak öne çıkmıştır.

Telgraf hatlarının kurulmasıyla başlayan iletişim ağı, Bolu’yu İstanbul ve Ankara ile sürekli temas hâlinde tutmuş; modern haberleşme, vilayet gazeteciliği ve eğitim kurumlarıyla birlikte yerel bilincin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Frengi hastanelerinin kurulması, Osmanlı sağlık politikalarının taşraya yayılımını göstermiş; modern halk sağlığı düşüncesi ilk kez Bolu’da örgütlü biçimde uygulanmıştır. Bu bulgular, Bolu’nun erken modernleşmenin taşradaki laboratuvarlarından biri olduğunu kanıtlamaktadır.

Katılımcılar, Osmanlı’dan günümüze ulaşan idarî ve eğitime ait belgelerin, yerel basın koleksiyonlarının ve aile arşivlerinin dijitalleştirilmesini önererek, şehir belleğinin sürdürülebilirliğini vurgulamışlardır. “Bolu Dijital Arşiv ve Hafıza Platformu” fikri bu gereksinimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu platform sayesinde Bolu’nun tarihî belgeleri araştırmacılara ve halka açık, erişilebilir bir veri havuzunda toplanacak; böylece kent, dijital çağın “açık hafıza merkezi” kimliğine kavuşacaktır.

Modernleşme tartışmaları yalnızca kurumlar düzeyinde değil, aynı zamanda bireysel ve toplumsal dönüşüm ekseninde de yürütülmüştür. Katılımcılar, modernleşmenin yerel ahlâk, gelenek ve toplumsal dayanışma unsurlarıyla çelişmeden ilerleyebilmesi için kültürel dengeye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Bolu, tarihî birikimini ve toplumsal değerlerini koruyarak yenilikleri özümseyebilme kapasitesiyle örnek bir şehir modeli sunmaktadır

Kültürel Bellek, Sanat ve Estetik

Sanat ve kültür eksenli oturumlar, Bolu'nun doğasının ve mekânsal belleğinin sanat üretimindeki yansımalarını incelemiştir. Utku Varlık, Mehmet Yücetürk, Orhan Ersoy ve Yurdaer Kalaycı gibi sanatçılar üzerinden yürütülen çözümler, kentin doğasının yalnızca estetik bir fon değil, sanatsal üretimin kurucu ögesi olduğunu göstermiştir.

Sanatçılar için Bolu, hem fiziksel hem metaforik bir mekân işlevi görmektedir: doğayla insanın buluştuğu bu alan, yaratıcılığı besleyen içsel bir atmosfere sahiptir. Katılımcılar, sanatın yalnızca bireysel bir ifade biçimi değil, kent estetiğini ve toplumsal bilinç düzeyini dönüştüren kamusal bir eylem olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda önerilen “Bolu Sanat ve Bellek Evi” projesi, kentin sanat üretimini arşivleyip genç sanatçılara atölye ve sergi olanakları sunarak kalıcı bir kültürel kurum işlevi görecektir.

Sanat ve dijital kültürün kesişiminde, yerel sanatçıların eserlerinin dijital platformlarda belgelenmesi ve sergilenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu sayede Bolu'nun estetik mirası yalnızca bölgesel değil, ulusal ölçekte görünürlük kazanacaktır. Kent, bu yolla “doğanın estetiğiyle bilimin doğruluğunu buluşturan sanat şehri” kimliğini kurabilecektir.

Somut Olmayan Kültürel Miras ve Dijital Koruma

Bu oturumlarda Bolu'nun somut olmayan kültürel mirasının belgelenmesi ve dijital yöntemlerle korunmasının önemi vurgulanmıştır. Özellikle Kıbrıscık Taşlık Köyü Ahşap Camii üzerine yapılan sunum, ahşap işçiliği, kalem işi süslemeleri ve geleneksel yapı tekniklerinin Anadolu'daki özgün örneklerinden biri olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcılar, bu tür kırsal mimari örneklerin korunmasında yalnızca restorasyon değil, 3B tarama, Lidar belgeleme ve dijital arşivleme gibi yeni teknolojilerin kullanılmasını önermiştir. Böylece kültürel miras

yalnızca fiziksel değil, dijital biçimde de gelecek kuşaklara aktarılabilir. Bu yaklaşım, UNESCO’nun somut olmayan mirasın dijital korunmasına ilişkin uluslararası ilkeleriyle uyum içindedir.

Bu rnek, Bolu’nun kültürel mirasının yalnızca geçmişin tanığı olmadığını, dijital çağın bilgi sistemleriyle bütünleşebilen yaşayan bir kaynak olduğunu kanıtlamıştır. Bu nedenle, Bolu’da yürütülecek yeni kültürel projelerin hem saha araştırması hem dijital dokümantasyon boyutunu içermesi önerilmektedir. Taşlık Köyü Camii gibi örnekler, yerel ustalığın evrensel mirasa dönüşmesinin somut bir sembolü olarak kayda geçmiştir.

Dini Miras ve Halk İnanı

Bolu’nun manevi dokusu, tarih boyunca hem Anadolu’nun inanç coğrafyasının hem de halk dindarlığının merkezlerinden biri olmuştur. “Bolu’da Dini Miras, Gelenek ve Yerel İnanç Pratikleri” başlıklı oturumlarda, yöre halkının ibadet, dua, türbe ziyareti ve bayram gelenekleriyle oluşturduğu manevî ritüellerin kent kimliğini nasıl biçimlendirdiği tartışılmıştır.

Araştırmacılar, Bolu’nun yayla kültürü içinde gelişen inanç pratiklerinin doğa ile i içe bir maneviyat biçimi sunduğunu belirtmiştir. Bu yönüyle Bolu, yalnızca camileriyle değil, doğayla kurduğu manevi ilişkiyle de öne çıkar; dağlar, ormanlar, su kaynakları halk için hem kutsal hem koruyucu varlıklardır.

Bu oturumlarda, dini ritüellerin toplumsal dayanışmayı güçlendirdiği, özellikle kadınların ve gençlerin bu geleneklerde aktif rol almasının kültürel süreklilik açısından kritik olduğu vurgulanmıştır. Mevlitler, kandil geceleri, mahalle iftarları gibi etkinliklerin günümüz koşullarına uygun biçimde yeniden yorumlanması, toplumun kolektif hafızasının diri kalmasına hizmet edecektir. Ayrıca tarihi süreçte Bolu

yetiştirdiği kurra hafızlarla da ön plana çıkmaktadır. Geçmişten bugüne başta İstanbul’un Selatin Camilerinde Hafız Mustafa AKMANŐEN gibi Bolulu pek çok hafız görev yapmaktadır. Katılımcılar, yerel inanç pratiklerinin yalnızca folklorik bir öğe olarak değil, toplumsal dayanıklılığın da bir aracı olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir.

Bolu’nun manevî mirası aynı zamanda turizm ağısından da değerlendirilmektedir.

Yayla camileri, türbeler ve geleneksel ibadet mekânları hem iç turizm hem de uluslararası inanç turizmi ağısından yüksek potansiyel taşımaktadır. Bu kapsamda önerilen **“Bolu Manevi Miras Atlası”** projesi, kentteki tüm dini mekânlarını, ritüelleri ve sözlü gelenekleri dijital ortamda belgelemeyi hedeflemektedir. Atlas, akademik araştırma, turizm planlaması ve kültürel diplomasi ağısından Bolu’yu Anadolu’nun manevî haritasında özel bir konuma yerleştirecektir.

Politik ve Entelektüel Hafıza

Oturumlarda ele alınan tereke kayıtları, Kıbrıscık ve Kuvayı Milliye hareketi, 1935’te Atatürk’e suikast tepkileri gibi konular, Bolu’nun politik ve entelektüel hafızasının ne kadar güçlü olduğunu göstermiştir. Tereke kayıtları üzerinden yapılan arşiv araştırmaları, 18. yüzyılda Bolu’da kitap sahipliğinin ve okuryazarlığın Anadolu ortalamasının üzerinde olduğunu belgelemektedir. Bu bulgu, Bolu’nun Cumhuriyet’in erken dönemlerinden itibaren entelektüel üretimin taşradaki merkezlerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, halkın örgütlü dayanışma geleneğini ve vatan bilincini güçlendiren tarihsel bir mirastır. Atatürk’e suikast girişimine karşı 1935’te Bolu halkının düzenlediği toplu mitingler, Cumhuriyet ideallerine bağlılığın güçlü bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Bu oturumun genel sonucu, Bolu’nun “taşra” değil, ulusal hafızanın üretim merkezlerinden biri olduğudur. Şehrin entelektüel geleneği, modern dönem kültürel politikalarının yerelde uygulanabilirliğini artıracı bir altyapı sunmaktadır. Katılımcılar, Bolu tarihinin bu

yönlerinin dijital arşivler, belgeseller ve yerel müzeler aracılığıyla görünür hâle getirilmesini önermiştir. Bu bağlamda “Bolu Tarih ve Bellek Enstitüsü” kurulması, kentin akademik üretiminde kalıcı bir kurumsal yapı sağlayacaktır.

Kültürel Ekonomi ve Gastrodiplomasi

Sempozyumda öne çıkan özgün alanlardan biri de “**Bolu Çikolatası**” örneği üzerinden tartışılan **gastro-diplomasi** ve kültürel markalaşmadır. Katılımcılar, coğrafi işaretli ürünlerin sadece ekonomik değil, kültürel kimlik inşasında da rol oynadığını belirtmiştir. Bolu Çikolatası, tıpkı Mengen Aşçılık geleneği gibi, kent kültürünün modern bir temsil biçimine dönüşmüştür. Sunumlarda, Bolu Çikolatası’nın yeni ama kimlik taşıyan bir kültürel sembole dönüştüğü vurgulanmıştır. Bu dönüşüm, yerel üreticilerin küresel pazarlarla bütünleşmesini sağlarken aynı zamanda Bolu’nun kültürel hafızasını çağdaş formlarla yeniden üretmektedir.

Katılımcılar, gastronominin diplomatik bir iletişim dili olarak kullanılabileceğini; yerel lezzetlerin uluslararası platformlarda tanıtımının kültürel yumuşak güç unsuru oluşturduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda önerilen “**Bolu Gastro-Diplomasi Programı**”, Bolu Belediyesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve yerel işletmelerin ortaklığında yürütülerek kentin gastronomi potansiyelini sürdürülebilir bir kültürel markaya dönüştürebilir.

Bilim, Tarım ve Ekonomi

Bilim ve üretim temalı oturumlar, Bolu’nun doğal kaynaklarını koruyarak ekonomik büyümesini sürdürmesinin yollarını tartışmıştır. “Sürdürülebilir Tarımın Bilimsel Yüzü” oturumunda, iklim değişikliğine dayanıklı tohumlar, organik üretim, toprak sağlığı, su tasarrufu ve karbon ayak izinin azaltılması konularında örnek

uygulamalar sunulmuştur. Bolu'nun ekolojik çeşitliliği, çevre dostu tarım teknolojilerinin uygulanması açısından bir avantaj olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcılar, tarımın yalnızca ekonomik değil, kültürel bir üretim biçimi olduğunu; köylerdeki geleneksel üretim bilgisinin modern bilimle buluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Kadın üreticilerin kooperatifleşmesi, yerel tarımın hem ekonomik hem sosyal dayanıklılığını artıracak bir adım olarak görülmüştür.

Kanatlı hayvancılık alanında yapılan bildiriler, Bolu'nun Türkiye'deki lider konumunu bilimsel standartlarla güçlendirme gereğini ortaya koymuştur. Hayvan refahı, yem kalitesi, enerji verimliliği ve atık yönetimi konularında sürdürülebilir politikalar önerilmiştir. Bu oturumlarda geliştirilen **“Bolu Hayvancılık Ar-Ge ve Kalite Laboratuvarı”** önerisi, üretim zincirinin her aşamasında kalite ve izlenebilirliği sağlayacak bir model sunmaktadır.

Katılımcılar ayrıca, dijital tarım uygulamaları ve veri odaklı üretim planlamasının bölgesel kalkınmayı hızlandıracağını belirtmiştir. Akademi, özel sektör ve yerel yönetim iş birliğiyle kurulacak **“Bolu Tarımsal Bilgi ve İnovasyon Merkezi”**, çiftçilere bilimsel destek sağlayarak verimliliği artırabilir.

Eğitim, Dijitalleşme ve Sosyal Dönüşüm

Sempozyumun en yenilikçi temalarından biri, eğitim alanında dijitalleşme ve kültürel aktarım arasındaki dengeyi kurmaktır. Katılımcılar, genç kuşakların kültürel mirasla bağ kurabilmesi için yeni nesil öğrenme ortamlarının oluşturulması gerektiği konusunda birleşmiştir.

“Dijital Kültür, Medya Okuryazarlığı ve Gençlik” başlıklı oturumlarda, eğitim programlarının yalnızca akademik bilgiye değil, aynı zamanda

dijital etik, eleştirel düşünme ve medya farkındalığına da odaklanması gerektiği vurgulanmıştır.

Öğrencilerin aktif üretici konuma geçebilmesi için, “tüketici değil üretici” yaklaşımıyla medya içeriği oluşturabilecekleri projeler önerilmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen “**Bolu Dijital Kültür Portalı**” önerisi hem yerel tarih hem de çağdaş kültür alanlarını kapsayan bir dijital arşiv olarak öne çıkmıştır. Portal, Bolu’nun sanat eserlerini, tarihî belgelerini, halk anlatılarını, müzik arşivlerini ve geleneksel tariflerini etkileşimli biçimde bir araya getirecek; böylece kent belleği dijital çağda yaşayan bir organizmaya dönüşecektir.

Teknoloji ve kültür arasındaki bu üçlü bağ, Bolu’nun geleceğini biçimlendirecek en güçlü bileşen olarak değerlendirilmiştir.

Bolu’da Ahşap Mimari ve Sanatın İzleri

Sempozyumun “Bolu’da Ahşap Mimari ve Sanatın İzleri” temalı oturumu, bölgedeki geleneksel ahşap mimarinin kültürel, sanatsal ve kimliksel boyutlarını çok yönlü biçimde ele almıştır. Sunumlarda, yerel malzeme kullanımıyla inşa edilen yapılar üzerinden bölgesel kimlik inşasının nasıl biçimlendiği, dini mimarinin toplumsal hafızayı nasıl yansıttığı ve ahşap süsleme sanatlarının kültürel süreklilik açısından taşıdığı önem tartışılmıştır. Ayrıca, Bolu ve çevresinde yer alan cami, türbe ve çeşme gibi yapılar, hem mimari estetikleri hem de tarihsel işlevleri bakımından değerlendirilmiş; bu yapılar aracılığıyla bölgenin manevi ve toplumsal hafızasının korunma biçimleri üzerinde durulmuştur.

Oturumun genel değerlendirmesinde, Bolu’nun zengin ahşap mimari mirasının yalnızca bir estetik değer taşımadığı, aynı zamanda kentin kimliğini şekillendiren önemli bir kültürel unsur olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, bu mirasın korunması için yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliğiyle bütüncül bir koruma politikası geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, bu kültürel zenginliğin görünür kılınması amacıyla tematik film, belgesel

veya festival etkinliklerinin düzenlenmesinin, Bolu'nun marka değerini ve kültürel farkındalığını artırmada etkili olacağı ifade edilmiştir.

Genel Sonuçlar

Sempozyumda yapılan tüm oturumların sentezi, Bolu'nun kalkınmasının dört temel sütuna dayandığını göstermiştir:

1. Kültür ve Bellek:

- Tarihsel ve sanatsal mirasın dijital bellek sistemleriyle korunması.
- Yerel inanç ve geleneklerin toplumsal dayanışma öğesi olarak yaşatılması.

2. Bilim ve Yenilik:

- Tarım, hayvancılık ve sağlık alanlarında bilimsel araştırma merkezlerinin kurulması.
- Üniversite–sanayi–belediye iş birlikleriyle inovasyon ekosisteminin güçlendirilmesi.

3. Eğitim ve Dijitalleşme:

- Medya okuryazarlığı ve kültürel teknoloji eğitimlerinin yaygınlaştırılması.
- Gençlerin yerel projelere katılımını teşvik eden dijital platformların oluşturulması.

4. Ekonomi ve Sürdürülebilirlik:

- Tarımsal retimde karbon ayak izinin azaltılması, organik üretim zincirlerinin kurulması.
- Gastronomi ve turizmin kültürel kimlik inşasıyla ilişkilendirilmesi.

Bu dört sütun, Bolu'nun yalnızca geçmişiyle değil, geleceğiyle de uyumlu bir kent vizyonu oluşturmasını sağlayacaktır. Çalıştayın

sonunda tüm katılımcılar, kentteki bilimsel, sanatsal ve kültürel üretimi destekleyecek ortak bir irade beyanında bulunmuştur.

Öneriler

- **Bolu Dijital Kültür ve Bilim Portalı:** Tüm kültürel, sanatsal, bilimsel ve tarımsal verileri bir araya getirecek; açık erişimli bir bilgi havuzu olarak tasarlanmalıdır.
- **Bolu Kültür ve Sanat Enstitüsü:** Sanat, tarih, inanç ve bilim çalışmalarını kurumsal bir çatı altında buluşturmalı; genç sanatçılara araştırma ve üretim desteği sağlamalıdır.
- **Tarımsal Bilgi ve İnovasyon Merkezi:** Bilimsel veriye dayalı üretim planlaması ve sürdürülebilir kalkınma politikaları geliştirmelidir.
- **Hayvancılık Ar-Ge Laboratuvarı:** Kanatlı üretiminde kalite, çevresel denge ve izlenebilirliği uluslararası standartlara taşımak üzere yapılandırılmalıdır.
- **Yeşil Turizm Master Planı:** Doğa, kültür, sağlık ve gastronomiyi bütünleştiren turizm politikaları geliştirmelidir.
- **Manevi Miras Atlası ve Somut Olmayan Kültür Arşivi:** Yerel inanç pratikleri, ritüeller, halk anlatıları ve yapısal miras örnekleri sistematik olarak belgelenmeli, dijital ortama aktarılmalıdır.
- **Ahilik Değerleri ve Etik Ticaret Programı:** Yerel esnaf ve üreticilerde etik, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda ilkelerini kurumsallaştırmalıdır.
- **Üçlü İş Birliği Modeli:** Üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında sürekli bilgi paylaşımını sağlayacak ortak çalışma ağları kurulmalıdır.

Kapanış

Bolu Araştırmaları ve Halk Kùltürü Sempozyumu, kùltürle bilimin, gelenekle yeniliğın, yerel olanla evrenselin kesiştiğı bir düşünce zemini oluşturmuştur. Dört gün boyunca gerçekleştirilen oturumlar, Bolu’nun potansiyelini yalnızca akademik verilerle değıl, aynı zamanda yerel hafızanın sesleriyle ortaya koymuştur. Bu bildirge, bir sempozyumun son metni olmanın ötesinde, geleceğı yönelen kolektif bir vizyon belgesidir.

Katılımcılar, Bolu’nun geleceğini “yaşayan kùltür, sürdürülebilir bilim, paylaşan toplum” ilkeleri üzerine inşa etme kararlılığını dile getirmiştir. Kent, tarihinden aldığı ilhamla, dijital çağın olanaklarını etik ve estetik bir bilinçle harmanlayarak Tùrkiye’nin örnek kùltür şehirlerinden biri olma yolunda ilerlemektedir. Bolu’nun doğıasına, kùltürüne, turizm ve spor potansiyeline, sağılık ve eğıitim tecrübesine ve bilimsel gücüne adanmış bu bildirge, Bolu’nun geçmişini onurlandırırken geleceğini inşa etme iradesinin bir yansımasıdır.